

Les in de wetenschap achter klare taal

Utrecht 3 september 2026.

De adviezen van Onderwijsgeschillen zouden in makkelijkere taal geschreven kunnen worden. Tot die conclusie kwamen commissieleden en secretarissen donderdag tijdens het symposium 'Toegang door taal: heldere communicatie bij Onderwijsgeschillen' in het Centraal Museum in Utrecht. Taalwetenschapper en schrijfcoach Geerke van der Bruggen: "Het schrijven van een advies is al een juridische puzzel om op te lossen en daar komt nu nog een stap bij: nadenken over hoe je de uitkomst daarvan het beste kunt presenteren."

Cécile de Vos, directeur-bestuurder Onderwijsgeschillen, tijdens haar openingswoord: "Zo'n 3 miljoen mensen in Nederland boven de 16 jaar hebben beperkte taal- en leesvaardigheden. Het is dus evident dat wij bij Onderwijsgeschillen moeten zorgen dat onze adviezen, uitspraken en procedures helder zijn. Gemakkelijke taal draagt bij aan een betere informatievoorziening, meer begrip voor besluiten en een laagdrempelige toegang tot geschilbeslechting. Kortom, aan de toegang tot het recht in het onderwijs!"

Van der Bruggen verwees om te beginnen naar de SIRE-campagne uit 1979! Daarin werd al de nadruk gelegd op het gebruik van klare taal. Stichting Ideële Reclame (SIRE) schrijft op haar website: 'De campagne richtte zich tegen het toenemende gebruik van moeilijke en vreemde woorden, ingewikkelde formuleringen en omslachtige taal.'

Moeilijkheid

Van der Bruggen snapt de moeilijkheid: “Juristen zitten vast in een systeem en het is ook niet eerlijk dat je individuele schrijvers aanspreekt op iets waar ze eigenlijk geen invloed op hebben. Maar hoe zou het dan wel moeten? Zes jaar lang heb ik daar in m’n vrije tijd onderzoek naar gedaan.” Dat resulteerde in het boek ‘Spreekende uitspraken’, met als ondertitel ‘Hoe tekstingrepen de begrijpelijkheid en acceptatie van rechterlijke uitspraken kunnen vergroten’. Haar centrale onderzoeksvraag luidde: Wat is ervoor nodig om uitspraken begrijpelijker en overtuigender te maken voor mensen zonder juridische kennis en wat zijn daarvan de te verwachten effecten?

Die hoofdvraag stond daarom centraal tijdens de daaropvolgende deelsessies, waaraan de belangrijkste klankbordgroepen en commissieleden deelnamen van

- de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC),
- de Geschillencommissie passend onderwijs (GPO),
- de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring (LBT) en
- de Klachten- en bezwarencommissie mbo en ho (KBMH)

De deelnemers zijn uitgekozen, omdat zij veelal met ouders en leerlingen/studenten te maken hebben. Zij gingen tijdens de deelsessies met elkaar op zoek naar manieren om hun taal toegankelijker en duidelijker te maken, zodat iedereen zich beter gehoord, geïnformeerd en geholpen voelt. Ze kregen een uitgebracht advies te beoordelen, waarvan zij niet wisten dat er meerdere versies in omloop waren.

“In de afgelopen periode hebben we met een kleine groep de teksten herschreven en twee verschillende vormen uitgewerkt”, verklapt Van der Bruggen. Wat er vervolgens tijdens de deelsessies gebeurde, verbaasde haar niet. “Er werd unaniem gekozen voor een andere schrijfwijze dan het origineel.”

Interessant

“Het was heel interessant”, vond Jeroen Warntjes, projectleider vanuit Onderwijsgeschillen. “Mensen hebben iets te zien gekregen wat ze nog niet eerder hadden gezien en het was opvallend om te zien dat niemand koos voor de originele versie. Tsja, dat zegt dan ook wel weer wat, maar dat had ik eigenlijk wel een beetje verwacht.”

Ton Croiset van Uchelen, de eerder dit jaar aangetreden Voorzitter van de GPO, reageert op de vraag wat blijft hangen van de deelsessies: “Dat taal heel persoonlijk is en dat het er ook mee te maken heeft welke doelgroep je moet benaderen. Iedereen heeft z’n eigen achtergrond (opvoeding, capaciteit of werk) en dat neem je mee. Maar eigenlijk moet je geen rekening houden met waar je vandaan komt, maar met voor wie je schrijft. We moesten een uitspraak beoordelen waar ik zelf bij betrokken was als toehoorder en die was op zich prima te lezen. Maar toen ik die alternatieven onder ogen kreeg, vond ik die ook weer prima weggelezen.” Al houdt hij daarbij wel een slag om de arm: “Met het omzeilen van moeilijke woorden raak je ook nuance kwijt en daar zit een risico.”

Praktijk

Eveline Ruinaard, directeur en voorzitter van de Stichting Klachteninstituut financiële dienstverlening (Kifid), deelde vervolgens een voorbeeld uit haar praktijk. Kifid heeft samen met Geerke van der Bruggen grote stappen gezet voor:

- de opbouw van een steekhoudende redenering (middels een beslisbomen),
- uitspraken in begrijpelijke taal (middels een checklist voor inhoud, opbouw, stijl en vorm) en
- aanpassingen in de opzet van onze uitspraken (gebruik van tussenkopjes, voorkomen van herhalingen en juridische artikelen in de bijlage)

Dit alles heeft geleid tot een Kifid-schrijfwijzer. “Daarin staan adviezen voor kort en bondig schrijven, en is opgenomen dat we vooral ‘aan de verliezende partij’ willen uitleggen hoe we tot het oordeel zijn gekomen.”

Functionaliteit

Van der Bruggen zegt dat vooral moet worden nagedacht over functionaliteit. “De teksten die secretarissen schrijven, schrijven ze niet voor zichzelf, maar schrijven ze om een doel te bereiken bij anderen. En we kunnen nu wel vaststellen dat de manier waarop ze dat van oudsher doen niet de meest handige manier is om dat doel te bereiken.”

Moet het streven dan zijn om zo dicht mogelijk bij de spreektaal te blijven? “Natuurlijk is schrijftaal anders dan spreektaal, maar zorg er wel voor dat dat verschil niet te groot is. Want dat zou er namelijk ook voor kunnen zorgen dat er tijdens de zitting verkeerde verwachtingen worden gewekt en dat geeft wantrouwen.”

Al met al werd het een dag met veel (nieuwe) inzichten. Jeroen Warntjes geeft aan uit te kijken naar het vervolgtraject: “In de komende maanden worden de uitspraken van onze commissies in een nieuwe vorm gegoten, passend bij onze doelgroep.”